

Nieuwsbrief juni 2017

Ligare is het consortium palliatieve zorg in Noordoost Nederland.

Ligare is een samenwerkingsverband op het gebied van palliatieve zorg. Ligare wil ondersteunend en innoverend zijn voor patiënt, naasten en professional, en gezamenlijk de palliatieve zorg voor patiënten verbeteren.

THEMA

Markering en Proactieve Zorgplanning

In maart 2016 is het consortiumproject Markering en Proactieve Zorgplanning gestart. In deze nieuwsbrief willen we extra aandacht besteden aan dit onderwerp. Hoe gaat het in de dagelijkse praktijk? Hoe kunnen we van elkaar leren?

PRAKTIJK

Wat gebeurt er zoal in de dagelijkse praktijk rond markering en proactieve zorgplanning binnen consortium Ligare?

Palliatieve zorg: jouw zorg?!

In het Wilhelmina Ziekenhuis Assen konden zorgverleners meelopen met mevrouw Pieters. Zij liep een zorgpad palliatieve zorg.

Hierdoor kregen zorgverleners een beeld over hoe mevrouw Pieters goed geïnformeerd kan worden over de mogelijkheden van palliatieve zorg. En hoe zorgverleners kunnen samenwerken en met mevrouw Pieters een plan kunnen maken hoe zij de laatste tijd van haar leven wil invullen. [Lees meer.](#)

Advance care planning / proactieve zorgplanning

Op 12 januari j.l. was er in Friesland een werkbijeenkomst voor zorgverleners over Advance care planning / proactieve zorgplanning. Ervaringen werden gedeeld en er zijn afspraken gemaakt voor implementatie en samenwerking rond dit onderwerp. Er is een toolkit, een stappenplan en een animatie filmpje ontwikkeld. [Lees meer.](#)

PaTz

“Doordat iedereen kennis inbrengt is het leereffect enorm” Bernarda Heslinga, huisarts in Hellendoorn, kaderarts en consulent palliatieve zorg over haar ervaring met PaTz groepen.

In een PaTz groep bespreken huisartsen en wijkverpleegkundigen mensen die een ongeneeslijke ziekte hebben en in de laatste fase van hun leven zitten. “Ik zeg wel eens schertsend dat we allemaal dood gaan en palliatieve zorg dus eigenlijk al begint bij de geboorte, maar dat is misschien wat overdreven.

Toch is palliatieve zorg meer dan aandacht alleen voor mensen in de laatste weken van hun leven. Iemand met uitgezaaide borstkanker kan namelijk met een goede behandeling vaak nog jaren leven. Dat valt allemaal onder palliatieve behandeling. Niet specifiek gericht om iemand langer te laten leven, maar wel om dat wat rest zo comfortabel mogelijk te laten zijn.” [Lees meer.](#)

Oproep

De stuurgroep van consortium Ligare wil graag horen hoe markering en proactieve zorgplanning in de dagelijkse praktijk gaat. Wat gaat goed? Waar bent u trots op? Wat kan beter? Welke knelpunten ervaart u? Laat het uw netwerkcoördinator weten.

Klik [hier](#) voor de contactgegevens van de netwerkcoördinator in uw regio.

INSPIRATIE

- Op 16 mei j.l. hield An Reyners haar oratie ‘Palliatie is geneeskunde!’
“Palliatieve geneeskunde is meer dan alleen stervenszorg, het gaat om zowel fysieke als psychische, sociale en spirituele zorg voor mensen met een levensbedreigende aandoening en hun naasten.” [Lees meer](#) .
- ‘Wensen vastleggen zorgt voor rust en tevredenheid’. [Lees meer](#) over het transmuraal project ‘Gewenste Zorg in de Laatste Levensfase ’ van de proeftuin Anders Beter in de Westelijke Mijnstreek.
- ‘Ooit ga je dood’ laat zien hoe mensen met een verstandelijke beperking en hun omgeving doodgaan en rouw beleven. Er is een DVD beschikbaar. Deze is te bestellen via: www.ooitgajedood-westmiddenbrabant.nl

PROJECTEN

Stand van zaken Ligare project Spiritualiteit 'Als niet alles is wat het lijkt'

Het project is, zoals u wellicht weet, nauw verbonden met de revisie van de richtlijn Spirituele zorg. Naar verwachting gaat de concept richtlijn eind augustus voor commentaar naar de wetenschappelijke en beroepsverenigingen. Dit is later dan gepland, waardoor ook de planning van het project 'Als niet alles is wat het lijkt' is aangepast.

De eerste bijeenkomst voor de implementatiecoaches is verplaatst naar begin oktober.

In juli ontvangt iedere organisatie die bij het project betrokken is een 'spoorboekje'. Deze leidraad vormt de basis voor het implementatieplan. Hierin staat wanneer er wat gedaan moet worden en wie erbij betrokken zijn. Ook is er ruimte om het document aan te vullen met informatie vanuit de eigen organisatie.

Inmiddels is een werkgroep bezig de digitale werkplaats in te richten met beschikbare hulpmiddelen die zorgprofessionals kunnen gebruiken.

Oproep

Landelijk project 'Op weg naar een systeem om de kwaliteit van de palliatieve zorg inzichtelijk te maken'.

Wat is belangrijk in de zorg voor mensen die ernstig ziek zijn en voor wie geen genezing meer mogelijk is? Het ZonMw-programma 'Palliantie. Meer dan zorg' doet hier onderzoek naar en heeft een vragenlijst gemaakt om de mening en ideeën van Nederlanders te inventariseren. Iedereen kan de vragenlijst invullen: iemand die zelf in de laatste levensfase is of van dichtbij het sterven van een naaste heeft meegemaakt, maar ook iedereen die deze ervaringen niet heeft

Zie: www.uwmeningoverpalliatievezorg.nl

INFORMATIE

Kijk- en leestips

- Nieuwsbrief programma Palliantie van ZonMw, mei 2017. Lees [hier](#).
- Nieuwsbrief Agora, juni 2017. Lees [hier](#).
- Welke organisaties zijn er werkzaam in de palliatieve zorg? Wie doet wat en hoe verhouden deze partijen zich tot elkaar? Op verzoek van de netwerkcoördinatoren heeft Stichting Fibula samen met Agora en IKNL de infographic 'Het landschap van palliatieve zorg' ontwikkeld. Zie [hier](#).
- De herziene Richtlijn Nierfalen is in maart gepubliceerd. In juni 2017 verscheen een item over deze richtlijn in het Medicijnjournaal, waarin de voorzitter van de werkgroep, internist nefroloog dr. Marjolijn van Buren, ingaat op de richtlijn. Zie [hier](#).
- Lees [hier](#) meer over revisie van richtlijnen palliatieve zorg.
- Hoe kunnen we kinderen betrekken bij de dood? Een boekje, filmpje en geschenken zijn te vinden op www.uthuil.nl.

Bijeenkomsten, opleidingen

- Het Palliatieve Zorg congres is op 19 september 2017, locatie van der Valk Eindhoven. Zie [hier](#).
- De Wetenschapsdagen palliatieve zorg zijn op 30 nov – 1 dec 2017. Zie [hier](#).
- Op 2 november start een nieuwe groep met de Kaderopleiding palliatieve zorg. Zie [hier](#) voor meer informatie.

VRAGEN & IDEEEN

Vragen, ideeën, voorstellen of opmerkingen?

Bel het secretariaat: 06-55256415

of reageer per mail: ligare@umcg.nl

(ook voor in-of uitschrijvingen van deze nieuwsbrief)

De volgende nieuwsbrief verschijnt in oktober 2017.

